

MENZEL
Jiří

SIMONISCHEK
Peter

KAŽDÁ CESTA MÁ SVOJE TAJOMSTVO

TLMOČNÍK

film MARTINA ŠULÍKA

V KINÁCH
OD 1. MARCA

FOTO: BARBORA JANČÁROVÁ / © TITANIC, INFILM PRAHA, COOP 99 FILMPRODUKTION

Produkcia: Titanic s.r.o., In Film Praha s.r.o., Coop 99 Filmproduktion GmbH
Producent: Martin Šulík, Rudolf Biermann, Bruno Wagner
Réžia: Martin Šulík
Scenár: Martin Šulík, Marek Leščák
Kamera: Martin Štrba
Hudba: Vladimír Godár
Kostýmy: Katarína Hollá
Architekt: František Lipták
Zvuk: Klaus Kellermann, Pavel Rejholec
Strih: Olina Kaufmanová
Masky: Lucie Lišková

Distribútor SR: Garfield Film
Distribútor ČR: Bioscop

Fotografie: Barbora Jančárová

Koproducentami filmu sú: RTVS – Rozhlas a televízia Slovenska,
ČT – Česká televízia

Film vznikol v spolupráci: s televíziou ORF

Film vznikol za podpory: Audiovizuálny fond a český Státní fond kinematografie,
Film Fonds Wien a Film Institut

TLMOČNÍK

film MARTINA ŠULÍKA

V KINÁCH
OD 1. MARCA
2018

Film Tlmočník bude uvedený v hlavnom programe Berlinale 2018, sekcia Berlinale Special.

V HLAVNÝCH ÚLOHÁCH

GEORG GRAUBNER Peter Simonischek

EDITA Zuzana Mauréry

ALI UNGÁR Jiří Menzel

BERTA Eva Kramerová

TRUDA Anna Rakovská

VERONIKA Réka Derzsi

MLADÝ KYSEL Attila Mokoš

JOLA Anita Szvrcsek

STARÝ KYSEL Igor Hrabinský

PEČNER Karol Šimon

SYNOPSIS

Tlmočník je road movie o dvoch svojráznych protikladných pánoch, ktorí cestujú krížom cez Slovensko, aby spoznali pravdu o vlastnej minulosti.

Osemdesiatročnému tlmočníkovi Alimu Ungárovi sa dostane do rúk kniha bývalého dôstojníka SS, v ktorej popisuje svoje pôsobenie na Slovensku. Ali si uvedomí, že v jednej časti pravdepodobne zaznamenal popravu jeho rodičov. Vydá sa za bývalým esesákom do Viedne. Namiesto vraha svojich rodičov však nájde len jeho sedemdesiatročného syna. Bývalý učiteľ Georg má problémy s alkoholom a od minulosti svojho otca sa celý život dištancoval. Tlmočnickova návšteva však vzbudí jeho záujem, a tak sa pred smrťou rozhodne zistiť, kto bol vlastne jeho otec. Obaja muži, askéta Ali a bonviván Georg, sa vydajú krížom cez Slovensko, a pokúšajú sa nájsť svedkov vojnovnej tragédie.

Rozdielny pohľad na svet a odlišná životná skúsenosť sú zdrojom trpko-smiešneho napätia, a tak má ich cesta chvíľami komický charakter. Spoločne spoznávajú krajinu, ktorá chce zabudnúť na svoju minulosť. Stretávajú ľudí rôznych generácií, rozličných profesií, rozmanitých názorov: masérky v kúpeľoch, ktoré minulosť nezaujíma, pozostalých vojnových obetí, ktorí sa na tragédiu snažia zabudnúť, ale aj vnukov vojnových zločincov, ktorí sa snažia činy predkov ospravedlniť.

Postupne si skladajú mozaikovitý obraz Slovenska, ktoré sa dynamicky mení, ale niekde v hĺbke ukrýva nevyriešené konflikty, ktoré doba vyplavuje v novej podobe. Ali a Georg si uvedomujú, že napriek absolútnej odlišnosti - kultúrnej, sociálnej i psychickej – ich tragické udalosti vojny poznačili rovnako bolestne. Obaja svojím spôsobom stratili rodičov, obaja sa pokúšali odpútať od minulosti, obaja si vytvárali falošný obraz o sebe samých.

O FILME

Film Tlmočník sa nakrúcal 37 dní od apríla do začiatku júna 2017 na mnohých miestach Slovenska vo Zvolene, Banskej Bystrici, na Strečne, v Žiline, Bešeňovej, v Ružomberku. Filmový štáb však zavítal aj do Bratislavy a neďalekej rakúskej Viedne.

Autoriscenára Marek Leščák a Martin Šulík ešte pred samotným písaním absolvovali rovnakú trasu, na akú neskôr vo filme vyslali svojich hrdinov. K Tlmočníkovi ich priviedla náhoda v podobe knihy rakúskeho spisovateľa Martina Pollacka Smrť v bunkri (v češtine vydané pod názvom Mrtvý v bunkru). Autor v nej popisuje svoj vzťah k otcovi, veliteľovi zvláštnych oddielov SS, ktorý koncom roku 1944 pôsobil v okolí Ružomberka a dal tam zavraždiť niekoľko desiatok civilistov

Postavu Tlmočníka pôvodne písali na telo režisérovi a aj občasnému hercovi Jurajovi Herzovi. V tom čase 82-ročný režisér však 2 týždne pred nakrúcaním, po absolvovaní hereckých a kostýmových skúšok, musel zo zdravotných dôvodov zo spolupráce odstúpiť. Našťastie tvorcovia našli rýchlo adekvátnu náhradu v podobe charizmatického Jiřího Menzela, ktorý po dvoch dňoch premýšľania súhlasil a priam naskočil do rozbiehajúceho sa vlaku. Scenár dostal len týždeň pred nakrúcaním, takže aby zvládol veľké množstvo textu v nemčine a slovenčine, dostal k dispozícii 2 nemeckých a 1 slovenského dialóg kouča.

Jeho herecký partner, uznávaný rakúsky herec Peter Simonischek, začal **TLMOČNÍKA** nakrúcať na vrchole svojej takmer 50-ročnej kariéry, ako čerstvý držiteľ európskej filmovej ceny Felix Za najlepšieho herca, krátko po návrate z odovzdávania Oscarov, kde sa „jeho“ film **TONI ERDMANN** uchádzal o legendárnu zlatú sošku v kategórii Najlepší cudzojazyčný film. Hneď po skončení práce so slovenskými filmármi ho čakalo nakrúcanie veľkoformátu Kursk o tragédii ruskej ponorky z roku 2000. Martina Šulíka tak kontinuálne „vymenil“ za slávneho dánskeho režiséra Thomasa Vinterberga (**RODINNÁ OSLAVA, HON, ĎALEKO OD HLUŠNÉHO DAVU**) a Jiřího Menzela za nového spoluhráča, britskú filmovú hviezdu Colina Firtha (**DENNÍK BRIDGET JONESOVEJ, KRÁLOVA REČ**).

Prvý úspech dosiahol film **TLMOČNÍK** už pred oficiálnou distribučnou premiérou v slovenských kinách, keď ho vybrali spomedzi niekoľko tisíc filmov do hlavného programu Medzinárodného filmového festivalu Berlinale 2018. Bude uvedený v rámci nesúťažnej sekcie Špeciál, ktorá predstavuje mimoriadne kinematografické počiny, alebo pocty svetovým filmárskym osobnostiam. Svetová premiéra filmu pred medzinárodným publikom sa tak uskutoční vo februári 2018 v Berlíne.

ROZHOVORY

**MARTIN ŠULÍK
& MAREK LEŠČÁK**

---

*„Ak stratíme pamäť, meníme sa na ľahko
manipulovateľných hlupákov“*

Čo vás inšpirovalo k napísaniu scenára?

Marek Leščák

Pred dvoma rokmi sme s Martinom pripravili pre televíziu desaťdielny seriál o povolaniach. Hrdinami jednotlivých dielov boli učiteľ, kňaz, ministerka, podnikateľ, tanečník a tak ďalej. Zachytávali sme ich v momente, keď sa pod tlakom okolností museli vo svojej profesii rozhodovať o tom, čo je pre nich dôležité, o tom, čo je správne a čo nie. Skrátka, keď museli riešiť vážne etické konflikty. Mali sme pocit, že cez zachytenie typických postáv súčasnosti vo vyhrotenom konflikte vytvoríme obraz našej spoločnosti. Takú verziu Balzacovej *Ľudskej komédie*. Chceli sme, aby seriál bol úvahou o premene hodnotového systému za posledných tridsať rokov, o tom kam v strednej Európe smerujeme. Televízie náš projekt odmietli – nenašli naň peniaze. A tak sme sa rozhodli, že z niektorých dielov spravíme filmy. Najzaujímavejší sa nám v tejto chvíli zdal príbeh tlmočníka.

Martin Šulík

K *Tlmočníkovi* nás vlastne priviedla náhoda. Raz som pri ceste z Prahy v aute počúval čítanie z knihy rakúskeho spisovateľa Martina Pollacka *Mŕtvy v bunkri*. Popisoval v nej vzťah k svojmu otcovi, veliteľovi zvláštnych oddielov SS, ktorý koncom roku 1944 pôsobil v okolí Ružomberka a dal tam zavraždiť niekoľko desiatok civilistov. Tých pár strán textu sa ma dotklo, pretože som v okolí Ružomberka strávil detstvo a mnohé príbehy som poznal. Rozprával som o tom Marekovi a oboch nás zaujala situácia, v ktorej sa syn snaží pochopiť temnú minulosť svojho otca. Páčilo sa nám, že je Rakúšan a my sa budeme môcť na našu skutočnosť pozrieť očami cudzinca. Mali sme pocit, že cez takto postavený príbeh môžeme uvažovať o udalostiach, ktoré dodnes rozdeľujú Slovensko. Boli sme cez vojnu len obeť fašistickej agresie alebo sme tiež vraždili? Akú máme zodpovednosť za to, čo sa u nás dialo cez vojnu? Ako to vnímame dnes? Zaujíma nás to vôbec? Prečo akceptujeme neofašistické tendencie v spoločnosti? Stratili sme pamäť? Chceli sme sa na celý problém pozrieť z dvoch strán, a tak sme Rakúšanovi vymysleli protihráča, postavu tlmočníka, ktorý cez vojnu stratil celú rodinu. Postupne sa pred nami vynorilo akési tragikomické road movie, príbeh dvoch starcov, ktorí na konci života chcú pochopiť vlastné životy.

Študovali ste archívy a iné historické zdroje?

Marek Leščák

Skôr než sme začali písať snažili sme sa nazbierať čo najviac materiálu. Čítali sme knihy, pozerali dokumentárne filmy. Precestovali sme - podobne ako naši hrdinovia - kus Slovenska, bývali sme v tých istých hoteloch ako oni, navštívili sme archív Múzea SNP v Banskej Bystrici, rozprávali sme sa s historikmi. Na cestách nás nezaujímal len minulosť, ale aj to ako sa s ňou dokázali vyrovnáť súčasníci. Všetličo z toho, čo sme na cestách zažili sa premietlo do scenára. Náš príbeh totiž nie je len o udalostiach, ktoré sa odohrali počas vojny, ale aj akousi úvahou o dvadsiatom storočí. Cez dva protikladné charaktery skúmame čomu naši hrdinovia verili v minulosti a ako sa na svoje životy, ktoré prežili v dvoch rôznych spoločenských systémoch, pozerajú dnes.

Prečo ste sa rozhodli obzrieť do minulosti?

Martin Šulík

Francúzsky historik Jean-Pierre Vernant upozorňuje na to, že príkaz nad Appolonovým chrámom v Delfách „*Poznaj sám seba!*“ neznamenal v antickom kontexte freudovské pitvanie vlastného vnútra. Naopak, snažil sa človeka prinútiť, aby o sebe uvažoval cez pohľad do oka a duše iného človeka. S istým zveličením možno povedať, že tento dvetisíc rokov starý princíp tvorí základ výstavby scenára. Naši hrdinovia, osemdesiatnici Ali a Georg pátrajú na konci života po udalostiach z minulosti, ktoré ich formovali. Spoločná cesta krížom cez Slovensko im dáva šancu bilancovať, konfrontovať svoje zážitky a mravné postoje. Získavajú od svojej existencie odstup, môžu sa na svoju minulosť pozrieť očami toho druhého. Cez túto skúsenosť začínajú prehodnocovať vlastné rozhodnutia a stanoviská. A pravda je trochu iná ako si mysleli.

Marek Leščák

Deformovanie histórie patrilo vždy k najjednoduchším nástrojom na ovládnutie spoločnosti. Ak stratíme pamäť, nevieme kto sme, meníme sa na ľahko manipulovateľných hlupákov. Netušíme čoho sa máme obávať, no zároveň nemáme predstavu, ku ktorým hodnotám sa môžeme prihlásiť. Vykorenenosť, neznalosť vlastnej minulosti má na Slovensku už hmatateľné rozmery: prejavuje sa v prehnanej dôvere voči silným autoritám, v ľahkej manipulovateľnosti, v zosurovenej podobe medziľudských vzťahov. Ľudia z dedín vypálených nacistami volia fašistov a vôbec im to nevadí. Strata kontaktu s históriou sa objavuje vo všetkom - v deformovanej architektúre našich miest, v zničenej krajine, ktorá už nemá pamäť.

Martin Šulík

O skúsenosti z vojnového Slovenského štátu je dôležité hovoriť aj preto, lebo zomierajú pamätníci. V našom filme sa objaví výpoveď Anny Novákovej, ktorá ako desaťročná prežila v januári 1945 masaker v Ostrom Grúni. Nakrútil ju pred pár rokmi dokumentarista Dušan Hudec. Pani Nováková bola posledným priamym svedkom Krvavej nedele, počas ktorej Nemci a slovenskí kolaboranti zavraždili 146 ľudí. Koncom októbra, v deň, keď sme film domixovali, zomrela. Je dôležité, že k jej autentickému svedectvu sa budú môcť ľudia vrátiť aj prostredníctvom nášho filmu.

Čo bude s ostatnými dielmi seriálu o povolaniach?

Marek Leščák

Uvidíme. Možno z niektorého príbehu vznikne ďalší film.

Píšete spolu mnoho rokov. Nevedie to k rutine?

Marek Leščák

Spolupracujeme síce dlho, ale stále sa vieme prekvapiť. A čo je hlavné pri práci sa dokážeme baviť. Okrem toho sme kamaráti.

Martin Šulík

a myslím, že pri našej práci je dôležitá zmena. Hoci spolu píšeme už viac ako dvadsať rokov, medzi jednotlivými filmami boli dlhé pauzy, v ktorých sme nakrúcali s inými filmármi. Marek kontinuálne pracuje na dokumentoch s Jarom Vojtekom, píše pre Juraja Lehotského, Ivana Ostrochovského, alebo Ivetu Grófovú. Ja som písal scenáre s Ondrejom Šulajom, Dušanom Dušekom, Petrom Lipovským, Janom Lukešom, skoro desať rokov som točil dokumenty – v Čechách aj na Slovensku. Všetky tieto aktivity nám umožňujú pozrieť sa na našu spoločnú prácu z nového uhlu. Môžeme v nej využiť skúsenosti s odlišnými metódami práce.

Marek, spolupracuješ s rôznymi režisérmi, striedaš rôzne filmové žánre a pracovné metódy. Existuje niečo, čo tieto rozmanité prístupy spája?

Marek Leščák

S ľuďmi, s ktorými spolupracujem ma spája podobný pohľad na život. Máme radi rovnaké filmy a témy, ktoré rozprávame sa nám zdajú dôležité.

Martin, jednu z hlavných postáv hrá vo filme Jiří Menzel. Prečo si sa pre neho rozhodol?

Martin Šulík

Jirkovi som nesmierne vďačný, že sa vydal na našu neistú cestu. Pôvodne mal postavu Aliho hrať Juraj Herz. Všetko bolo pripravené, dokonca už absolvoval aj kostýmové skúšky. Dva týždne pred nakrúcaním však ochorel a my sme sa zľakli, že budeme musieť všetko zrušiť. Narýchlo sme začali hľadať osemdesiatročného herca, ktorý vie po slovensky a nemecky, a ktorý bude mať odvahu cestovať 32 dní po Slovensku, vstávať o piatej ráno, nocovať každý deň v inom hoteli, stravovať sa v provizórnom cateringu. Napokon nám napadlo osloviť Jirku.

Prečítal si scenár, dva dni váhal a potom našu ponuku prijal. Bolo to z jeho strany veľmi odvážne. Bez akejkoľvek prípravy naskočil do rozbehnutého vlaku. Pred našimi očami sa postupne menil na tlmočníka Aliho. Zostarol o desať rokov. Zmenil spôsob chôdze, gestá, dikciu. Raz, keď sme spolu na monitore kontrolovali nakrútený záber, zamyslene sa usmial a prehlásil: *Vypadám jako můj tatínek*. Mimochodom, práca s ním bola zábavná aj preto, lebo neustále na svoj mobilný telefón nakrúcal reportáže či skôr grotesky zo života štábu. V pauzách medzi zábermi ich strihal a ozvučoval a večer nám ich premietal.

Rakúskeho učiteľa hrá Peter Simonischek, ktorého poznáme z filmu Toni Erdmann. Ako sa s ním spolupracovalo?

Martin Šulík

V čase, keď sme Petra Simonischeka obsadili dostal Európsku filmovú cenu, Cenu za celoživotné dielo v Rakúsku a sa práve vrátil z Los Angeles kde bol na udeľovaní Oscarov. Mal som trochu strach, ako sa s ním bude spolupracovať. Nemohli sme mu ponúknuť nijaký zvláštny komfort. Bál som sa ako bude znášať cestovanie, ako zvládne nabitý plán nakrúcania, v ktorom nebolo miesto na oddych. Všetko sa zmenilo po prvom stretnutí. Peter si sadol v produkcii za stôl, vytiahol si zápisník a ceruzku a spýtal sa ma ako si jeho postavu predstavujem. Páčil sa mu scenár a už na čítacích skúškach vedel texty naspamäť. Má veľký cit pre jazyk a pomáhal nám hľadať presnú podobu svojich, ale aj Jirkových replík. Bavilo ma pozorovať, ako napísané obrazy pred kamerou ožívajú. Peter svoju postavu nehral, on sa ňou jednoducho stal. Vďaka tomu mohol niektoré scény improvizovať - napríklad rozhovor pri barovom pulte s Rékou Derzsi. Osobne som mu vďačný aj za to, že ma podržal, keď ma pri nakrúcaní trápili pochybnosti. Usmial sa a povedal: *Máme dobrý scenár, tak sa ho držme*.

S producentom Rudom Biermannom nakrúcate filmy už 25 rokov? Čo vás spája?

Martin Šulík

Rudo je filmový nadšenec. Má rád film. Nečaká kým mu niekto prinesie scenár, sám vyhľadáva autorov a témy. Nezaujíma ho len finančné zabezpečenie filmu a organizácia nakrúcania. Rád diskutuje o scenári, má dobré nápady pri obsadzovaní postáv, chodí do strižne. Zároveň však autorom necháva priestor, aby mohli nakrútiť film podľa svojich predstáv. Vždy je pre neho výzva dostať film medzi ľudí, prinútiť ich, aby prišli do kina. Verí, že filmy sa majú pozerať na veľkom plátne. Pred pár rokmi sme boli na filmovej prehliadke v Budapešti, a tam ho na plagáte omylom neuviedli ako producenta, ale ako *filmesztéta*. Čím som starší, tým viac si uvedomujem, že mali pravdu. Rudo nie je len producent, ale aj filmový estetik.

Martin, kmeňovým spolupracovníkom je pre teba dlhé roky aj kameraman Martin Štrba. Čo sa zmenilo na vašej spolupráci?

Martin Šulík

Čo sa týka pohľadu na život a na zmysel filmárskej práce sa naše názory nezmenili, aj keď sme si obaja všeličím prešli. Životné skúsenosti preverili hodnoty, ktorým veríme. O mnohých veciach sa nemusíme rozprávať, dohodneme sa pohľadom. Za tridsať rokov sa však zásadne zmenil spôsob nakrúcania a filmové technológie. A tam je Martin - vďaka svojej kontinuálnej praxi a spolupráci s rozmanitými režisérmi - ďaleko predo mnou. Väčšina našich diskusií smerovala k tomu ako zachovať jednoduchosť rozprávania a nestratiť sa v možnostiach, ktoré nám súčasná kinematografia ponúka. Ja som chcel príbeh nakrútiť bez vonkajších efektov s dôrazom na hereckú akciu. Martin s týmto minimalizmom súhlasil.

Keď ste nakrúcali na železničnej stanici vo Zvolene, motali sa okolo občianske hliadky Kotlebovcov, ľudí, ktorí sa otvorene hlásia k fašistickému Slovenskému štátu. Nemali ste čudný pocit z akéhosi neželaného návratu v čase?

Martin Šulík

Je nebezpečné, ak na Slovensku vznikajú polovojenské, uniformované organizácie, ktoré nám vnucujú svoju predstavu poriadku. Moja generácia je na to citlivá. Od slovných deklarácií je len malý krok k násiliu. Prekvapilo ma, že sú to mladí ľudia, ktorým niekto nahovoril, že poriadok sa dá vynútiť zastrašovaním. Sú najlepším dôkazom toho, že strata historického vedomia, pamäte, môže mať tragické následky.

Myslíte pri písaní na publikum?

Marek Leščák

Áno, ale nie v zmysle podlizovania sa divákovi. Premýšľame o tom, či príbeh ktorý mu ponúkame je vyrozprávaný zrozumiteľne, či ho dokážeme prekvapovať baviť alebo dojímať.

Martin Šulík

Divák pre mňa nie je abstraktný pojem. Film je dialóg, ktorý vediem s konkrétnymi ľuďmi – často krát je to polemika.

Čo plánujete?

Marek Leščák

Najbližšie plánujem pozerať denné práce z hraného filmu Posol, ktorý režíruje Ivan Ostrochovský, a ktorý sme spoločne napísali.

Martin Šulík

Chcel by som nakrútiť dokumentárny film o kamarátovi maliarovi.

PETER SIMONISCHEK

„Moja mama nechcela o vojne viac počuť“

Tlmočníka ste začali nakrúcať ako Európsky herec roku 2016 po mimoriadne úspešných mesiacoch, keď nemecká komédia *Toni Erdmann*, kde ste hrali hlavnú úlohu, zbierala jednu cenu za druhou, vrátane nominácie na Oscara. Ponuky na filmy sa vám po tomto úspechu určite hrnuli. Čo vás presvedčilo, že ste prijali rolu v slovenskom filme?

V prvom rade výborný scenár. Ukazuje dvoch mužov, ktorých život sa odohrával v úplne rozdielnych súvislostiach, ale predsa majú istý spoločný záujem. Pričom dcéra jedného z nich to absolútne nedokáže pochopiť. Vynára sa otázka, či to syn vraha môže mať ľahšie, ako syn obetí a hneď je aj zodpovedaná. Deti obetí stratili rodinu, rodičov, starých rodičov, a to sa nedá porovnať. Ale ťarchu si z toho nesú celoživotne obaja. Jeden musí žiť s tým, že jeho otec bol masový vrah a druhý žije so stratou celej rodiny následkom brutality zločinného režimu. Georg narába s vinou svojho otca pozornejšie. Aj keď to veľmi dlho potláčal a v živote sa radšej kízal po povrchu, aby sa s tým nejako vyrovnal. Teraz ho však pravda dohnala, a napokon sa chce dozvedieť o otcových klamstvách. Považujem za pozoruhodné, že sa niekto v mojom veku vyberie navštíviť miesta, pýta sa ľudí, informuje sa, čo sa vlastne vtedy naozaj stalo, a čo jeho otec vykonal. Trvalo veľmi dlho, kým sa na to odhodlal.

Vy ste sa narodili rok po 2. svetovej vojne. Ako sa o vojne hovorilo vo

vašej rodine? Spomínali niekedy na vojnu vaši rodičia?

Moja mama to pre seba uzavrela, nechcela o tom nič viac vedieť, ani počuť. Keď v televízii išlo niečo o vojne, okamžite zakročila – vypnúť! Nepotrebujeme to viac, zažili sme dosť bombových poplachov a útekov do krytu. Otec bol šesť rokov vo Wehrmachte. Povedal mi, pamätaj si, neexistuje nič horšie, než vojna. Keď je vojna, prestávajú platiť akékoľvek hodnoty, láska k blížnemu, pravda, nič neplatí. Samozrejme, ako malý chlapec som chcel vedieť, čo konkrétne robil počas vojny. Otec bol zubár, takže aj vo vojsku pracoval v zubnej ambulancii. Keď som sa ho spýtal, či zabil nejakého človeka, odpovedal, že vedome nikoho nezabil. A veril som mu, pretože po šiestich rokoch sa vrátil len ako nadporučík. Čiže keby stváral nejaké extra veci, nevrátil by sa s takou nízkou hodnotou. My sme v *Tlmočníkovi* nakrúcali scénu v archíve, kde sme sledovali autentický opis vtedajších vojnových udalostí od očitej svedkyne. To bolo strašné. Musím priznať, že osobne som už nepovažoval za možné, aby sa to opakovalo. Žil som 70 rokov v mieri a blahobyte, s vedomím, že sa minimálne materiálne podmienky nášho života nepretržite zlepšovali. A pritom teraz žijeme v časoch, keď sú svetové médiá opäť plné podobných hrôzostrašností. Ľudia s cigaretou v ústach ukazujú na kameru odťaté hlavy. Vždy som si myslel, že to, čo sa deje v krajinách ako Sýria, kde stále funguje neuveriteľne opovrhnutia hodná ideológia, sa deje preto, že tam ešte neprebehlo osvietenstvo tak, ako v 18. storočí u nás. Ale potom mi napadlo, že národný socializmus prišiel tiež až po osvietenstve, čiže nie je garanciou toho, že ľudia navzájom dokážu žiť v mieri na dlhý čas.

Vaším hereckým partnerom vo filme je Jiří Menzel. Počas nakrúcania ste si viditeľne

rozumeli. Poznali ste ho už pred tým aspoň z počutia?

Ako som zistil, na Slovensku je Jiří superstar. V Rakúsku ho všeobecne veľmi nepoznajú, okrem ľudí, ktorí majú čo dočinenia s divadlom. Tí ho poznajú veľmi dobre, pretože režíroval v nemeckých divadlách v Bochume či v Berlíne. A pamätám si, že keď som pôsobil vo švajčiarskom Berne, Jiří režíroval v Bazileji hru *Mandragora* od Machiavelliho, ktorá sa stala legendárnou. Je naozaj veľký režisér, napokon dostal Oscara za filmovú réžiu, a to nedostane len tak niekto. Je výnimočná osobnosť, veľmi milý a ironický. Vzájomne sa máme radi a vážime si seba navzájom.

Ako sa vám spolupracovalo s režisérom Martinom Šulíkom?

Martina Šulíka som si veľmi obľúbil. Je to vynikajúci človek, ktorý vie byť ako režisér veľmi presný a výborne vysvetľuje, čo v danej scéne chce, čo považuje za dôležité, ako postaviť figúru. V priebehu nakrúcania sme si vyjasnili, čo je Georg Graubner za človeka. Je veľmi príjemné, že Martin nevystupuje z pozície moci, čo sa pri režiséroch často stáva. Nestal sa režisérom preto, aby mal pravdu. Človek má pocit, že všetci chceme dať zo seba to najlepšie a on tiež. A na nakrúcaní panovala aj vďaka nemu veľmi dobrá nálada.

Mali ste možnosť vidieť niektorý z jeho predchádzajúcich filmov?

Videl som len jeho prvý film, pretože ako to už tak býva, on sám doma nemá žiadne DVD so svojimi filmami. Všetky rozdal.

Boli ste na Slovensku po prvýkrát až počas nakrúcania alebo už aj pred tým?

Nie, v Bratislave som bol už viackrát, dokonca s loďou Twin City Liner. Pozvali nás pred asi desiatimi rokmi na slávnostnú otváraciu jazdu spolu aj s našim spolkovým prezidentom. A aj súkromne som z času na čas Bratislavu navštívil, pretože z Viedne je to blízko. Ale ďalej som bol až teraz po prvýkrát a musím povedať, že je to neuveriteľne pekná krajina s množstvom starobyklých hradov. A stretol som u vás veľmi sympatických ľudí. A to nehovorím preto, že teraz robíme rozhovor.

Naučili ste sa aj nejaké slovenské slová okrem obligátneho „piva“?

Pivo je dobré, ale omnoho krajšie je pre mňa vaše slovo počítač. Pripomína mi náš výraz „Putchi“ čo znamená zadoček u malých detí a „touch“ je tľapnutie. Čiže spolu to znie ako „tľapnutie po detskom zadočku.“ A preto som si počítač zapamätal, lebo pre mňa znie veľmi veselo.

Tlmočník je taký ukážkový stredoeurópsky projekt. Nielenže sa celý dej odohráva v slovenskom a nemeckom jazyku, ale hrá v ňom český herec Jiří Menzel s nemeckým priezviskom, slovenský koproducent Rudolf Biermann má rovnako nemecké priezvisko a vy sám, pre zmenu

rakúsky herec so slovinským priezviskom. Máte nejakých predkov zo Slovinska?

Podľa priezviska očividne áno, aj keď môj otec a jeho rodičia sa už narodili v Grazi, teda v Rakúsku. Ale ešte bližšie slovinské korene mám z matkinej strany. Moja stará mama pochádza zo slovinského mesta Slovenske Konjice pri Maribore. Za rakúsko-uhorskej monarchie to bolo Južné Štajersko. Je to krásna oblasť pod horami obklopená vinohradmi. Sú to následky rakúsko-uhorskej monarchie. Naše národy už spolu žili aj pred Európskou úniou.

Hneď po Tlmočníkovi vás čaká veľká európska filmová produkcia s režisérom Thomasom Vinterbergom o tragédii ruskej ponorky *Kursk* v roku 2000. Vymeníte teda nášho hviezdneho Jiřího Menzela za megastar Colina Firtha ?

Kursk sa začal nakrúcať už počas pauzy *Tlmočníka*. Hrám tam ruského admirála a Colin Firth britského admirála. Áno, máme spoločné scény, len sa odohrávajú po telefóne. Samozrejme, po nakrúcaní pri večeri sme mali veľmi príjemné rozhovory.

Takže možno očakávať, že po Klaus-Maria Brandauerovi a Christophovi Waltzovi bude mať vo vás Rakúsko tretiu

medzinárodnú filmovú hviezdu?

No viete, to nie je tak úplne v našich rukách. Mnohí herci sú vynikajúci a veľa pracujú, ale z nich len málo, má k tomu aj šťastie. Napríklad každý, kto získa Oscara, musí mať veľa šťastia. My sme ho s Toni Erdmannom nemali. Zamiešala sa do toho politická situácia a vyhral iránsky film, čím nechcem povedať, že si Oscara nezaslúžil. Ale v tom momente, keď bolo jasné, že iránsky režisér nebude môcť na odovzdávanie pricestovať kvôli zákazu prezidenta Trumpa, všetci ľudia z prostredia Oscarov nám okamžite povedali, že Hollywood dá určite cenu práve iránskemu režisérovi. Pri Christophovi Waltzovi, ktorého poznám ešte z doby pred tým, to bolo iné. Christoph hral v americkom filme, a preto získal on osobne Oscara, a to hneď dvakrát. Najprv za *Nehanebných bastardov*. Quentin Tarantino musel naprv nájsť herca, ktorý dokáže plynule bez mihnutia oka prechádzať z nemčiny do francúzštiny a angličtiny. Christoph to zahral nesmierne šarmantne. Stvárniť niekoho tak zlého tak sympaticky, to bolo veľkolepé.

Spolupracovali ste spolu niekedy s Ch. Waltzom?

Pred 30 rokmi sme nakrúcali televízny seriál z obdobia nemeckej revolúcie roku 1848. Zhodou okolností som práve počas tohto nakrúcania stretol aj svoju súčasnú manželku. My s Christophom sme hrali revolucionárov a ona dcéru židovského bankára, ktorá sa do mňa zamiluje. A našťastie sa to stalo aj mimo filmu.

JIŘÍ MENZEL

„K herectvu ma priviedla náhoda“

Ste jediný zo štábu *Tlmočníka*, ktorý reálne prežil 2. svetovú vojnu. Ako si na toto obdobie spomínate?

Mal som 7 rokov, keď sa vojna skončila, takže som už niečo o svete vedel. Ale nevedel som, že vojna nebude trvať večne. Rodičia mali veľký strach, aby som sa niekde preriekol, tak mi zatajili, že bude niekedy mier. Takže keď vojna skončila, potešil som sa, že už nebudú správy. Tatínek totiž počúval každý večer rádio Londýn a my deti sme museli byť ticho. To bol vždy najhorší okamih dňa. Tiež som zrazu zistil, že som Čechoslovák. Dovtedy som žil v Protektoráte, začal som chodiť do školy a učiť sa nemecky. V triede sme mali vedľa tabule fotografie Hitlera a Háchu. Ale potom sa zrazu objavili ruskí vojaci. No a tiež sme počas náletov chodievali do pivnice. Pod posteľou sme mali pripravené kufre, občas ma naši v noci zobudili a odniesli do pivnice do krytu. Našťastie sa v Prahe bombardovalo až na konci vojny, ale vedel som, že to patrí k životu a že to tak bude celý môj život. V našom okolí bývali aj Nemci a nemeckí potentáti a keď prišlo májové povstanie, Česi sa zrazu vynorili s loveckými puškami a chceli si vystreliť na Nemcov. U nás v ulici boli postavené tri barikády, zrazu boli električky položené naprieč cez koľajnice a zasypané dlažobnými kockami. Pre mňa to bolo eldorádo. A ja som furt netušil. Samozrejme, maminka mi povedala, že zomrel Hitler – v novinách bol titulok Hitler padol a ja som si ho predstavoval, že je niekde v tých zákopoch, chudák, zastrelený v uniforme, a bolo mi ho ľúto...Nevedel som, čo je Hitler zač.

Zaregistrovali ste vtedy existenciu ľudí, ktorí museli nosiť žlté hviezdy?

Naši domáci boli židovská rodina. Raz som ich stretol a mali na sebe žltú židovskú hviezdu, tak som maminke

povedal, že aj ja chcem takú žltú kvetinku. Maminka do mňa drkla, jeden z nich sa smutne usmial a potom všetkých odvliekli. Po vojne sa vrátil iba jeden z nich, mal jedno oko, bol veľmi chudý a potom odišiel do Izraela. Do ich bytu nasťahovali ľudí, čo prišli z Terezína. Vedľa nás, v malom kamrlíku, zas bývala susedka vydatá za Nemca. Jej muž odišiel na frontu, zmizol, a už sa nevrátil. Napriek tomu, že pani bola Češka, maminka sa jej bála, lebo si zobrala Nemca.

Ste nepochybne najobsadzovanejší herec spomedzi českých režisérov. Ako ste sa vlastne dostali k hraniu?

Nikdy som si nemyslel, že budem herec. Zle som artikuloval a bol som veľmi hanblivý. Ale mal som rád divadlo a chcel som ho robiť, ale na javisko som si netrúfal. Čo iné mi zostávalo, než robiť režiséra? Prihlásil som sa na divadelnú školu, kde ma nezobrali pre nedostatok talentu. Tak som si povedal, že práve vzniká televízia, kde budú potrebovať aj tých netalentovaných. Prihlásil som teda na filmovú a televíznu fakultu, na ktorú ma prijal profesor Vávra. To bolo šťastie nad šťastie, lebo tam prijímajú väčšinou až dospelých, a ja som mal iba rok po maturite. Lenže kamarát môjho „tatinka“, bol na prijímačkách rok pred tým a ukradol Vávrovi otázky. Takže na rozdiel od ostatných som bol pripravený na to, čo sa budú pýtať. Prvú hereckú úlohu som potom dostal náhodou. Ján Kadár nakrúcal film *Obžalovaný* a hľadal herca, ktorý by už na prvý pohľad pôsobil ako utiahnutý outsider. Skúšal kdekoho, ale jeho vtedajší asistent Juraj Herz mu poradil mňa. A Kadár sa do mňa zamiloval. Zrazu som pochopil, čo to je, keď režisér pomáha hercovi. Ja som bol „pokakaný“ od strachu. Ostatne, ako teraz pri nakrúcaní *Tlmočníka*. Vždy, keď ma ráno viezli na Barrandov, čakal som, že mi povedia, že to bol omyl. Lenže tá „predposranosť“ sa premietla aj do môjho

hrania, čiže to vyzeralo, že viem hrať. A tak som začal hrať menšie úlohy. Keď som neskôr slúžil na „vojne“, zavolali mi, že herec, ktorý hral malú úlohu v muzikáli *Kdyby tisíc klarinetů*, si zlomil nohu. Tak pozvali mňa. Vzal som si inú uniformu a zrazu som hral so Suchým, Šlitrom a všetkými vtedajšími hviezdami...no a takto som sa postupne dostal k hraniu. Za svoju hereckú kariéru nemám zodpovednosť. Hovorím, že keď som zlý, tak je to vina režiséra, nie moja. A keď som dobrý, tak mám šťastie.

Neskôr ste si však trúfli hrať aj vo vlastných filmoch, ktoré ste režírovali...

Keď som nakrúcal „*Vlaky*“, bola tam scéna, kde hlavná postava v podaní Vaška Neckáře navštívi psychiatra. Lenže herec neprišiel, tak som si vzal biely plášť a odrecitoval to za neho vo svojom vlastnom filme. To isté v *Rozmarnom léte*. Moju postavu mal pôvodne hrať Josef Laufer. Hovoril som si, že keď som mal šťastie so spevákom vo „*Vlakoch*“, budem ho mať aj tu. Lenže bol herecky strašne tvrdý. Zahral dve scény a odletel do Kanady na Svetovú výstavu, kde mal väčší úspech než Karel Gott a zdržal sa dlhšie. Čiže som opäť hľadal herca, ktorý by ho zaskočil. A boli prázdniny. V zúfalstve som si teda vyskúšal kostým a všetci mi hovorili, hraj to. Ale ja som sa hanbil, lebo neviem hovoriť. Brodský, Hrušínský, tí krásne rozprávali, ja hovorím ako „prasa“. A ešte som sa musel učiť chodiť po povraze, čo „chudák“ Laufer absolvoval v artistickej škole.

Náhoda a opäť aj režisér Juraj Herz sa postarali aj o vaše účinkovanie vo filme *Tlmočník*, kam ste

sa dostali na poslednú chvíľu namiesto pôvodne obsadeného pána Herza ...

To áno, dostal som sa k tomu ako slepé kura k zrnú. Čas na rozmýšľanie mi ešte skrátila manželka Olinka. Keďže som nemal čo na práci, tak som podľa nej začal „blbnúť“. Pri nečinnosti sa mozog opúšťa. A ja sám od seba si prácu nehľadám, pretože som lenivý. A som zhýckaný, pretože už od svojho prvého filmu som robil len prácu, ktorú mi niekto ponúkol. Takže *Tlmočník* bol mojím spôsobom pre mňa spása. Spočiatku som bol milo-nemilo prekvapený, pretože to je veľká rola. Ale ako som si prečítal scenár, tak som veľmi rád, že to na mňa takto spadlo.

Vaša postava vo filme prakticky nezíde z plátna a pritom hráte v dvoch pre vás cudzích jazykoch. To muselo byť obzvlášť náročné.

To áno. Už som hral v cudzích jazykoch, ale vždy cudzincov. V Tlmočníkovi hrám autentického Slováka, ktorý je navyše tlmočník a teda perfektne hovorí nemecky. Pracoval som v Nemecku, Rakúsku aj Švajčiarsku, ale vždy s tlmočníkom. Netušil som, koľko tej nemčiny mi vliezlo do hlavy. Ale je pravda, že sme si večer po nakrúcaní sadli s Petrom Simonischekom sami bez tlmočníka, a ja som s ním plynule hovoril bez toho, aby som skúšal obchádzať nejaké slová. Normálne sme sa rozprávali a rozumeli sme si. To ma prekvapilo a od tej doby nemecky hovorím a bol to pre mňa veľký darček. A všetci počas nakrúcania mali so mnou veľkú trpezlivosť.

Martin Šulík vás prvýkrát obsadil do filmu už pred 25 rokmi, v snímke *Všetko čo mám rád*. Boli ste v kontakte počas tých rokov?

Keď sme nakrúcali ten prvý film, bol Martin ešte mladý „chlapec“. Potom sme sa stretli až po rokoch na festivale v Nemecku, kde bola prehliadka slovenských filmov. Chcel som ho ísť pozdraviť, tak som zašiel za delegáciou slovenských filmárov a pýtam sa: Kde ste nechali Šulíka? A na to sa ozval jeden obor: „To som ja“. Nespoznal som ho, lebo medzitým vyrástol, a „zmohutnel“. Som mu ale vďačný, že mi opäť ponúkol rolu a že môj herecký partner je tak vynikajúci herec a pritom nesmierne dobrý človek. To nebýva vždy spolu.

Peter Simonischek je v nemeckej jazykovej oblasti veľkou divadelnou ikonou. Vy ste niekoľkokrát v nemeckých divadlách režírovali. Poznali ste ho už pred nakrúcaním?

Peter bol pre mňa veľké prekvapenie. Počul som, že je veľká hviezda, ale nepoznal som ho. Potom som ho uvidel a to bol obor. Ale má veľmi láskavý výraz. Myslel som si, že ako európska hviezda bude veľký „náfuka“, ale bol ku mne úžasne dobrý, povzbudzoval ma a stále sa usmieval. To nebýva vždy tak. Herci sú často navzájom žiarliví a nafúkaní, ale Peter vôbec. Takýto kamarátsky prístup som zažil v českých filmoch, ale u európskej hviezdy ma prekvapilo, ako je priateľský. A ako mi pomáhal s nemčinou! To bolo nádherné.

Keď v roku 2016 získal Oscara 32-ročný režisér Damien Chazelle za muzikál *LaLaLand*, písali o ňom ako o najmladšom ocenenom režisérovi. Vy ste pri tom mali iba 29 rokov, keď ste získali slávnu zlatú sošku za *Ostro sledované vlaky*. Zabudli na vás?

Možno brali do úvahy iba anglicky nakrútené filmy a ja som dostal Oscara za najlepší zahraničný film. Neviem. Ale je fakt, že som mal úžasné šťastie už od prvého filmu. Cestu mi prešliapali starší kolegovia Miloš Forman, Věra Chytilová a ďalší. Oni mi otvorili cestu do Európy a keď potom prišli moje „*Vlaky*“, ľudia v zahraničí boli zvedaví na české filmy práve vďaka nim. No a potom náhodou nebol lepší film, tak som dostal Oscara. Prvé filmy som natočil ľahko. Nemal som s nimi žiadnu námahu, išlo to samo. Ešte aj *Skřivánci na niti* som urobil, ako keď vydýchneš. Až potom som začal premýšľať a to je zle. Začal som mať strach, ako to dopadne. Dostal som zákaz a neskôr som si už hovoril - nesmieš to poukaziť, nesmieš to poukaziť. Žiaden z ďalších filmov už nebol urobený tak spontánne. Niektorý sa podarí, niektorý menej.

ZUZANA MAURÉRY

„Mať pána Menzela za otca bolo rozkošné“

Prijala ste postavu vo filme *Tlmočník* bez dlhšieho rozmýšľania?

Martinovi Šulíkovi by som asi rolu neodmietla. Len som dúfala, že tam budem mať aj čo hrať...: -)) Ale to zas viem, že nejakú úplnú šepletu by mi asi neponúkol...A páčil sa mi scenár. Každopádne som predtým náhodou videla film Toni Erdmann a bola som naozaj nadšená. Takže keď som zistila, že s pánom Simonischekom budem mať zopár obrazov...povedala som si, tak to je paráda.

Vo filme ste sa však stretli nielen s rakúskym divadelnýň „bardom“ Petrom Simonischekom, ale aj – oscarovým režisérom, v tomto prípade hercom Jiřím Menzelom. Ako si spomínate na nakrúcanie s nimi?

Sú to veľmi príjemní páni a stále veľkí fešáci! Mať pána Menzela na chvíľu za otca bolo celkom rozkošné. Pán Simonischek je veľký profesionál a skvelý herecký partner. Bolo mi ctou.

Ako by ste opísali vašu postavu Edity, dcéry tlmočníka Aliho ?

Ak sa dobre pamätám , tak Edita je svojská dcéra svojho už trochu nevyspytateľného otca, s ktorým si idú vzájomne s láskou na nervy.

Obaja hlavní hrdinovia pátrajú po minulosti svojich rodičov aj s vedomím, že to nebudú príjemné zistenia. Myslíte si, že je dôležité poznať minulosť vlastnej rodiny za každých okolností?

Myslím, že to dôležité je. Či za každú cenu, to neviem. Hovorí sa, že „len žiadne zbytočné pravdy“! Ale aj „ak nepoznáme svoju minulosť, nemáme budúcnosť“ ...Ja by som ju chcela poznať. Celú.

Vy sama ste istý čas pôsobili na viedenskej divadelnej muzikálovej scéne. Mali ste možnosť vidieť pána Simonischeka v niektorom z predstavení v tamojšom divadle?

Nie, bohužiaľ, nemala. Muzikáloví herci su takí robotníci hrajúci denno- denne to isté celý rok. Takže na vysoké umenie do Burgtheatru mi už neostávali ani sily a vlastne ani voľný večer. A keď sa nejaký aj vyskytol, bola som rada, že divadlo nevidím....Snáď sa mi to podarí teraz.

EVA KRAMEROVÁ (Evelyn)

„S Jiřím Menzlom sme si hned' potykali“

Ako si spomínaš na nakrúcanie filmu Tlmočník?

Musím priznať, že som mala veľkú trému čo je asi pochopiteľné, keď nakrúcate s takými talentovanými ľuďmi ale samozrejme to bolo veľmi príjemné a pre mňa veľký zážitok.Som veľmi vďačná, že som mohla byť súčasťou filmu Tlmočník..

Ako sa Ti spolupracovalo s režisérom Martinom Šulíkom?

Mne výborne, je to človek ktorý má super energiu a je veľmi milý, viem že mi stále hovoril aby som neafektovala, nakoľko mám k tomu sklony. To je prvý človek, ktorý to odo mňa chcel - som zvedavá či sa to podarilo.

Aký bol pre Teba zážitok nakrúcať s filmovou legendou, akou je Jiří Menzel?

Super! Hneď mi povedal nech si tykáme a bol veľmi vtipný. S ním to je naozaj zážitok a má môj obdiv! Mám s ním 100 selfíčiek a to sú také fotky, ktoré si človek rozhodne pripne na nástenku.

Aké bolo masírovať Petra Simonischeka v rámci scenára filmu?

Rozpačité, hneď sa vyzliekol do naha, tak vznikol taký pocit, že kde sa kam pozrieť. Ale on je profík, neošíva sa a my ako dve adolescentky sme sa chichúňali, ale čo, dali sme si olejček na ruky a išli sme na to, tak ako scenár prikazoval.

Tvoj prvý film bola komediálny film Cuky-Luky, Tlmočník je námet z iného súdka. Ako vnímaš tento rozdiel, že si si prvýkrát zahrala vo vážnom filme?

Som rada, že som dostala šancu zahrať si aj v takomto filme, ale moja postava tam je tiež za skôr vtipnú ako vážnu zložku čiže nič intelektuálne som tam nepriniesla. Skôr také odľahčenie.

RUDOLF BIERMANN

„S hereckým obsadením sme mali veľké šťastie“

Pred rokmi ste vy iniciovali návrat Jiřího Menzela k rézii projektu *Obsluhoval som anglického kráľa*. Teraz ste po nečakanom výpadku Juraja Herza opäť iniciovali jeho herecké obsadenie do filmu *Tlmočník*. Máte k Jiřímu po rokoch viac než len pracovný vzťah?

Áno, myslím, že máme spolu veľmi priateľský vzťah, a vždy sa spolu veľa nasmejeme. Máme podobné politické, aj životné názory a postoje, a to je myslím tiež niečo, čo nás spája.

Obaja hlavní hereckí predstavitelia majú vyše 70 rokov, čo ako sa ukázalo už pri Jurajovi Herzovi, môže byť pre filmový projekt dosť riskantné. Aké extra požiadavky z hľadiska samotnej produkcie kladie na producenta obsadenie hercov vyššieho veku?

Samozrejme, herci v najlepších rokoch potrebujú väčšie pohodlie, ľahšie sa unavia, ale tomu empatický režisér ako je Martin Šulík veľmi dobre rozumie a podľa toho pripravoval program a celé nakrúcanie. Treba však povedať, že obaja páni boli vo veľmi dobrej forme.

Tlmočník je už váš druhý film, kde Martin Šulík nie je iba režisér a spoluautor scenára, ale aj producent. Je to pre vás ako

koproducenta ľahšie, ak sa režisér zároveň podieľa aj na produkcii filmu?

Som rád, že Martin rozšíril svoje pôsobenie a prijal takúto funkciu, aspoň ma na oplátku viac pustí k spolurézii (smiech). Teda v to dúfam, konečne po 25 rokoch spolupráce.

Vo vašej producerskej filmografii sa striedajú typicky komerčné filmy (*Nestyda, Účastníci zájazdu*) s umelecky náročnejšími projektami (*Masaryk*). To, že sa z komerčného filmu nakoniec nestane až taký očakávaný divácky a komerčný hit, je pomerne časté. Zažili ste to už aj opačne, že vás prekvapil divácky a komerčný úspech projektu, o ktorom ste to tak úplne nepredpokladali?

Nie

Šulíkove filmy boli vždy dobre prijímané na zahraničných festivaloch. Aké máte festivalové plány s Tlmočníkom?

Dnes už vieme, že plány ktoré som s filmom mal už vyšli a film bude mať svetovú premiéru na Berlinale.

Aký distribučný výsledok na Slovensku očakávate s filmom *Tlmočník*?

Keďže posledný vývoj ukazuje, že slovenský divák si našiel cestu k slovenskému filmu, dúfam, že aj výsledok Tlmočníka bude tomu zodpovedať. Urobíme všetko preto, aby ľudia o filme vedeli, ostatné je v rukách božích (čiže diváckych).

Zaujal vás scenár *Tlmočníka* ako téma, alebo ste sa rozhodli vstúpiť do projektu ako producent preto, že robíte s Martinom takmer každý film?

Oboje. Ale keby sa mi scenár nepáčil, tak mu to poviem, a keby nechcel nič meniť, tak by som ho s nim nerobil.

Ste spokojný s hereckým obsadením filmu?

Mimoriadne. Mali sme šťastie v nešťastí, i keď osobne si myslím, že aj s iným obsadením by to bol dobrý film. Aj keď určite iný.

Zaujíma Vás názor divákov na film?

Vždy ma najviac zaujímal názor divákov a ich odbornosť si netrúfam posudzovať. Filmová kritika alebo filmová odbornosť nie je exaktná veda.

BIOGRAFIE

MARTIN ŠULÍK (1962) – námet, scenár, réžia a producent

Najoceňovanejší a najplodnejší slovenský filmový režisér uplynulých 20-tich rokov pochádza z rodiny divadelného herca Antona Šulíka. Divadlu a filmu sa venujú aj jeho bratia Anton, Juraj a Marek. Prvé skúsenosti s filmom, režisérске aj herecké, zbieral už ako študent réžie na VŠMU. Režisér Vlado Balco mu zveril hlavnú postavu vo svojom celovečernom debute *Uhol pohľadu* (1984). Po skončení štúdií režíroval niekoľko kratších filmov, dokumentov či televíznu snímku *Sklon Paľa Ročku*. Svoj prvý celovečerný film Neha nakrútil v roku 1991 a doštartoval nímveľmi úspešné a plodné desaťročie, počas ktorého ako jediný slovenský filmový režisér v spolupráci s producentom Rudolfom Biermannom dokázal nakrúcať kontinuálne a uviesť do kín hneď 5 filmov. Z tohto obdobia pochádza aj jeho najúspešnejšia a najoceňovanejšia snímka, poeticko-filozoficky humorná *Záhrada* (1995), ktorá má dnes už kultový status. Okrem piatich Českých levov nazbierala celý rad ocenení na zahraničných festivaloch (MFF Karlové Vary, Cottbus, Mannheim, Bologna). Na svojich filmoch sa M. Šulík podieľa vždy aj scenáristicky, najčastejšie v spolupráci s Ondrejom Šulajom a Marekom Leščákom. So spisovateľom Dušanom Dušekom zase napísal poviedkovú *Krajinku* (2000). Po roku 2000 sa začal viac orientovať na dokumentárnu a televíznu tvorbu. Už prvý dokument *Klíč k určovaní trpaslíků aneb Poslední cesta Lemuela Gullivera* (2002) o živote českého režiséra Pavla Juráčka sa stretol s veľkým uznaním. Pozornosť si vyslúžil aj dokumentárny seriál pre Českú televíziu *Zlatá šedesátá* (2009) mapujúci najúspešnejšie obdobie československej kinematografie. Ako dokumentarista sa Šulík venuje najradšej oblasti, ktorá mu je najbližšia – domácej kinematografii a jej tvorcom. Po dlhšej pauze sa v roku 2006 vrátil k hranému filmu v sociálne ladenej komédii *Slnečný štát*. Upustil v nej od svojej typickej poetiky a pridal realizmus súčasného života. Snímka získala nielen dvoch Českých levov (za strih a hudbu), ale aj 6 výročných slovenských filmových cien Slnko v sieti vrátane najdôležitejších kategórií Najlepší film a Najlepšia réžia. Martin Šulík osobne je okrem toho držiteľom dvoch Českých levov za réžiu a scenár Záhrady a štvornásobným laureátom výročných cien Igric Slovenského filmového zväzu. Jeho posledným filmom bol *Cigán* (2011).

MAREK LEŠČÁK (1971) – námet a scenár

Scenárista a dramaturg, jeden z najbližších spolupracovníkov M. Šulíka. Zoznámili sa na Vysokej škole múzických umení v Bratislave, kde Marek študoval a Martin práve začínal svoje pedagogické pôsobenie. Radšej než na školskej pôde sa spolu stretávali v blízkej kaviarni, kde sa postupne ich vzťah učiteľa a žiaka zmenil na priateľstvo, osobné a onedlho aj pracovné. Už ich prvá spolupráca na filme *Záhrada* (1995) vyústila do veľkého úspechu. Scenáristicky sa na nej podieľali v podstate tri generácie autorov. Novovzniknutú dvojicu Šulík – Leščák doplnil skúsený matador Ondrej Šulaj, ktorý už so Šulíkom spolupracoval na jeho predchádzajúcom filme *Všetko, čo mám rád*. V rovnakej zostave pokračovali aj pri písaní nasledujúcej snímky *Orbis pictus* (1997). V svojráznej road movie 15-ročného dievčaťa naprieč krajinou, reflektovali na vtedajšiu situáciu na Slovensku počas neslávnej éry Mečiarizmu. Vo filme *Slnečný štát* (2005) sa Leščák so Šulíkom zamerali na štyroch kamarátov a ich pokus o podnikanie v rozvíjajúcej sa trhovej spoločnosti. Ich posledným spoločným filmom bol *Cigán*. Popri Šulíkovi začal Marek spolupracovať aj s tvorcami svojej generácie, ktorá žne veľké úspechy doma aj v zahraničí. Je podpísaný pod oceneným dokumentom *Slepé lásky* Juraja Lehotského, aj jeho ďalších filmoch *Zázrak* a *Nina*. S režisérom Jarom Vojtekom spolupracoval na snímkach *Hranica* a *My zdes*. Okrem toho je podobne ako M. Šulík pedagógom na VŠMU, kde učí scenáristiku.

MARTIN ŠTRBA (1961) – kamera

Trojnásobný držiteľ filmovej ceny Český lev a absolvent pražskej FAMU patrí k najzamestnanejším kameramanom českej a slovenskej kinematografie. Na svojom konte má 50 celovečerných filmov a televíznych hraných a dokumentárnych projektov. Je dvorným kameramanom Martina Šulíka s ktorým okrem jedného spolupracoval na všetkých celovečerných filmoch (*Neha, Všetko čo mám rád, Záhrada, Orbis Pictus, Krajinka, Slnečný štát*) a televíznych projektoch (*Klíč k určování trpaslíku podle denníku Pavla Juráčka, Zlatá šedesátá*). Rovnako je výhradným spolupracovníkom českého režiséra Vladimíra Michálka (*Je třeba zabít Sekala, Anděl Exit. O rodičích a dětech, Babí léto, TV seriál Záchranáři*). K ďalším významným titulom v jeho pestrej filmografii patria *Rivers od Babylon, Jánošík – pravdivá história, Občanský průkaz, Hořící keř* a *Masaryk*.

RUDOLF BIERMANN (1958) – producent

Najúspešnejší slovenský filmový producent posledných 20 rokov pôsobiaci na Slovensku aj v Čechách. Na konte má vyše 35 celovečerných filmov, z ktorých viaceré nazbierali spolu 41 Českých levov. K pilierom jeho úspešnej produkcie v 90-tych rokoch minulého storočia patrila práve séria filmov režiséra Martina Šulíka. Popri jeho skvelých umeleckých filmoch ako *Záhrada, Orbis Pictus* a *Krajinka*, či snímkach *Všichni moji blízcí* režiséra Mateja Mináča a *Kráľ zlodejov* Ivana Fílu, produkoval aj viaceré divácky mimoriadne úspešne snímky nakrútené podľa románov Michala Viewegha. Či už to bol *Román pro ženy* režirovaný Filipom Renčom (najnavštevovanejší film roku 2005), *Účastníci zájezdu* Jiřího Vejdělka (najnavštevovanejší film roku 2006) či *Román pro muže*. Po dlhoročných sporoch o autorské práva sa mu podarilo dostať na filmové plátno knižný bestseller Bohumila Habala *Obsluhoval jsem anglického krále*, ktorým sa k filmovej réžii vrátil po desaťročnej pauze Jiří Menzel. V spolupráci s uznávaným českým režisérom Janom Hřebejkom nakrútil úspešné filmy *Nestyda, Kawasakiho růže, Nevinnost* a *Svatá Čtveřice*. S režisérkou Alice Nellis zase snímky *Perfect Days, Revival* a *Andělé všedního dne*. V roku 2016 mal premiéru film *Masaryk*, ktorý uviedli na minuloročnom Berlinale a ktorý získal rekordný počet 12 Českých levov, vrátane leva za najlepší film a réžiu (Július Ševčík). *Masaryk* si na svoje konto pripísal aj 8 ocenení Slnko v Sieti, ktoré udeľuje Slovenská filmová akadémia. *Tlmočník* je už šiesty spoločný film v tandeme s režisérom Martinom Šulíkom. Ich predposledný film *Cigán* z roku 2011 mal premiéru na festivaloch v Toronte a v Karlových Varoch, v zahraničí bol distribuovaný spoločnosťou MK2 a kúpila ho i nemecká televízia ARTE TV. S režisérom *Masaryka* Júliusom Ševčíkom práve pripravuje ambicióznu filmovú adaptáciu úspešného románu *Skleněný pokoj*. Román britského spisovateľa Simona Mywera je inšpirovaný osudmi svetoznámej vily Tugendhat v Brne.

PETER SIMONISCHEK (1946) - Georg Graubner

je popredný rakúsky herec, ktorý sa objavil vo viac ako 60 filmoch, televíznych filmoch a seriáloch. Rodák zo štajerského Grazu už počas štúdia na gymnáziu hrával v školskom divadle. Jeho otec, zubný lekár, však chcel, aby vyštudoval medicínu. Mladý Peter sa tomu vzpíeral a vybral si architektúru, aby však vyhovel aj otcovi, začal sa popri tom učiť za zubného technika. Oboje neukončil, lebo sa potajomky a úspešne prihlásil na Akadémiu múzických umení v Grazi. Po jej absolvovaní začal najprv v angažmá v divadlách vo švajčiarskom St. Gallene a Berne. Neskôr dve desaťročia (1979-1999) pôsobil v Berlíne. Od sezóny 1999/2000 je členom slávneho viedenského Burgtheatru. Pracoval s významnými európskymi divadelnými a filmovými režisérmi a získal mnoho prestížnych cien. Objavil sa v epizódach aj u nás populárnych nemeckých televíznych seriálov *Derrick*, *Miesto činu*, *Starý*. Prvú významnú filmovú úlohu stvárnil v koprodukčnej snímke *Tri sestry* poprednej nemeckej režisérky Margarethe von Trotta, kde jeho spoluhráčkami boli hviezdy tej doby Greta Scacchi, Fanny Ardant a Valeria Golino (*Rain main*, *Horúce strely*). Obrovský medzinárodný úspech zaznamenal jeho posledný film *Toni Erdmann*, ktorý bol pred rokom nominovaný na Oscara a získal celkovo 5 výročných ocenení Felix Európskej filmovej akadémie, vrátane kategórie najlepší európsky film roka 2016. Felixa za svoj herecký výkon vyhral aj samotný P. Simonischek, okrem neho aj mnoho ďalších cien, ako bola nemecká filmová cena LOLA a rakúska ROMY. Hneď po Tlmočníkovi nakrútil s režisérom Thomasom Vinterbergom drámu *Kursk*, kde si spolu s ním zahrli ďalšie veľké medzinárodné hviezdy Colin Firth, Lea Seydoux, Matthias Schoenaerts a Michael Nyqvist.

JIŘÍ MENZEL (1938) - ALI UNGÁR

Jeden z najúspešnejších českých filmových režisérovo a zároveň aj veľmi obsadzovaný herec. Ako režisér debutoval filmom *Ostro sledované vlaky*, za ktorý dostal už ako 29-ročný Oscara. Spolu s Francúzom Claudom Lelouchom (*Muž a žena*) sa stali vôbec najmladšími držiteľmi Oscara za réžiu celovečerného filmu. Jeho tvorba patrí k vrcholom československej kinematografie a filmy *Skřivanci na niti*, *Rozmarné léto*, *Na samotě u lesa*, *Postřižiny* formovali vedomie celých generácií. Komédia *Vesničko má středisková* bola v roku 1985 nominovaná na Oscara. S filmovou adaptáciou románu Bohumila Hrabala *Obsluhoval jsem anglického krále* súťažil v roku 2007 v hlavnej súťaži Berlinale, kde získal Cenu filmových kritikov FIPRESCI. Prakticky od začiatku kariéry však dostáva aj herecké príležitosti, aj keď sa k hraniu dostal náhodou. Režisér Ján Kadár hľadal utiahnuto pôsobiaceho mladíka do filmu *Obžalovaný* (1964) a jeho vtedajší asistent Juraj Herz ho upozornil na J. Menzla. Odvtedy sa jeho herecká filmografia rozrástla na obdivuhodných vyše 70 titulov. Objavil sa v slávnom Herzovom filme *Spalovač mrtvol*, aj v jeho ďalšej snímke *Upír z Feratu*, či v česko-nemeckom filme *Keď dedo miloval Ritu Hayworth*. Pamätaná je kreácia v jeho vlastnom filme *Rozmarné léto*, či malá ale výrazná postava doktora v oscarových „*Vlakoch*“. Doktora si zahral aj v *Obecní škole* Jana Svěráka. V réžii Martina Šulíka už hral vo filme *Všetko čo mám rád* (1992).

ZUZANA MAURÉRY (1968) - Edita

Slovenská divadelná, filmová, televízna aj muzikálová herečka. Hereckú kariéru začínala v Radošinskom naivnom divadle, kde účinkovala 10 rokov. Od roku 2000 vystupovala najmä v muzikálových produkciách v Čechách aj na Slovensku, ako boli *Mníšky*, *Niektó to rád horúce*, *Vlasy*, *Sladká Sue*, *Pomáda*. V roku 2005 sa blysla na scéne viedenského Raimund Theater ako Lady Montague a Amme v muzikáli *Romeo a Júlia*. Širokú popularitu si získala účinkovaním v televíznych seriáloch *Odsúdené*, *Panelák*, *Tajné životy*, *Za sklom* a v najnovšom projekte *Oteckovia*. Doteraz najväčší úspech nielen doma ale aj v zahraničí zaznamenala v hlavnej úlohe filmu *Učiteľka* režiséra Jana Hřebejka, za ktorú získala cenu za najlepší ženský herecký výkon na MFF v Karlových Varoch a slovenskú národnú filmovú cenu Slnko v sieti. V novom česko-rakúsko-slovensko-maďarskom koprodukčnom seriáli *Mária Terézia* stvárnila matku Františka Lotrinského, manžela najslávnejšej Habsburskej cisárovnej.

ATTILA MOKOS (1964) – Mladý Kysel

Uznávaný divadelný herec maďarskej národnosti sa do povedomia širokej verejnosti dostal divácky veľmi úspešnou snímkou *Pokoj v duši* (2009) režiséra Vlada Balka. Za svoj výkon získal nielen výročnú cenu Igric Slovenského filmového ústavu a Únie slovenských televíznych tvorcov, ale aj výročnú cenu Slovenskej filmovej akadémie Slnko v sieti. Nebolo to však jeho prvé stretnutie s hraným filmom. Martin Šulík, ktorý má čuch na talentovaných ľudí, ho obsadil už v roku 2000 do svojej snímky *Krajinka*, a opäť v roku 2011 do filmu *Cigán*. V posledných rokoch ho čoraz viac objavujú aj ďalší slovenskí filmári. Účinkoval v cenených snímkach *Dom* a *Marhuľový ostrov*, i televíznych seriáloch *Kriminálka staré mesto* a *Nesmrteľní*. Naposledy v mimoriadnej úspešnom celovečernom filme *Učiteľka* režiséra Jana Hřebejka a kriminálke *Červený kapitán*.

ZAÚJÍMAVOSTI Z NAKRÚCANIA

1. Tlmočník bol pôvodne časťou z nerealizovaného desaťdielného televízneho cyklu Tváre, ktorý zachytával ako sa spoločenské premeny Slovenska premietli do rôznych povolání.
2. Špecifická téma si vyžiadala výrobu množstva archívnych materiálov z pozostalosti Georgovho otca: fotografií, listov, kresieb atď. Fotografie nafotil Sean Grimaldi a graficky upravil Patrik Pašš ml.. Na fotografovaní sa zúčastnilo 14 hercov v historických kostýmoch. Okrem hlavných postáv vo filme vystupuje približne 500 komparzistov.
3. Najdôležitejšou rekvizitou bol červený mercedes. Pretože priestranná verzia sa vyrába len v tmavých farbách, musel byť prefarbený.
4. V priebehu realizácie sa štáb musel vyrovnáť s vrtochami počasia. V Bešeňovej, pri scéne kúpania, skoro celý deň pršalo a nakrúcalo sa len pár minút v pauzách, kedy dážď pretíchol. V Ľubietovej sa musel čerstvý sneh odstraňovať pomocou hasičských striekačiek. Pestrosť počasia je zachytená vo filme: hlavní hrdinovia prejdú z jarnej Viedne na ešte zasnežený sever Slovenska.
5. Hudobný skladateľ Vladimír Godár zložil a nahral s orchestrom dve verzie hudby. Použila sa prvá.
6. Tlmočník sa nakrútil podľa 16- tej verzie plánu nakrúcania. Zorganizovať realizáciu bolo náročné vzhľadom na zaneprázdnenosť hercov v divadlách a na iných nakrúcaniach.

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

SVETOVÁ PREMIÉRA:	23.2. 2018 Berlinale
PREMIÉRA:	1.3. 2018
MINUTÁŽ:	113 min
FORMÁT:	HD QT / 2K DCP
ZVUK:	5.1
JAZYKOVÁ ÚPRAVA:	nemecký jazyk, slovenský jazyk
ŽÁNER:	tragikomédia
VHODNOSŤ:	od 12 rokov
RÉŽIA:	Martin Šulík
NÁMET:	Martin Šulík, Marek Leščák
SCENÁR:	Martin Šulík, Marek Leščák
KAMERA:	Martin Štrba
HUDBA:	Vladimír Godár
PRODUCENT:	Martin Šulík, Rudolf Biermann, Bruno Wagner

PRODUCENTI

KOPRODUCENTI

V SPOLUPRÁCI S

REALIZÁCIU A DISTRIBÚCIU FILMU FINANČNE PODPORILI

MEDIÁLNI PARTNERI

PARTNERI

DISTRIBÚTOR

WORLD SALES

HLAVNÝ PARTNER PREMIÉRY

PARTNER PREMIÉRY

